

SALIG BANGSAMORO (TRUST BANGSAMORO) na Rooted in Trust Philippines' Bi-weekly rumor Bulletin. Rooted in Trust na Isa ini ko global ago local humanitarian response a Aya maawid Ron na giyangkae a Internews para mitarug so kapakadakul o mga taru-taroon a mipantag sa COVID-19 sa pilipinas, Aya mala na giyangkae a BARMM.

RUMOR #1

Self-medication

Aya kabasa o kadaklan na so bulong a Paracetamol na pakabolong ko panyakit a COVID-19 na igira myagdam o tao so mga toos a adna COVID-19 iyan na na mas thumo a didun paki ilaysa sa hospital ka badn pamolong sa antibiotics. Inako paganay so quarantine na so sabaad ko mga tao na myaaloy iran a so itlog, lasona tkapn agu saging na paka bolong kun sa COVID-19.

Makapopoon aya siiko peer-to-peer sharing sa Maguindanao.

S'MBAG IYAN

Sa gya pamomolowan a masa na dapn a myailay a makapay a maka bulong ko COVID-19. Mapakay a so mga traditional anta ka herbal a kapamulong na ron misabap a mapakapiya niyan a ginawangka ko mga toos o COVID-19, o gaid na knaba parin oto patot a bulong sa gya a misasablay a virus.

Gya World Health Organization (WHO) na di eran iprekomend oba tanu pamolongi a ginawa tano a daka makakonsulta sa mga medical expert. Sabap sa dapn a bulong sa COVID-19, na su ditano di kapangimbenar sa gyangkaya a mga barang dn a milalangkap a bulong sa gyaya a virus na mapakay a ba nyan dn mapakala anta ka maongkar su mga panyakit a magegedam ka. Ka taman imanto na pamomolowan su di kambaal sa bulong sa western agu so tradisyunal a mga bulong. Na gya WHO na di makisinabota sa kapakambaal eran sa vaccines ago bulong para sa COVID-19.

Na su mayaw a isa a tendu o COVID-19 na mapakay a kabulongan a paracetamol ogaid na di niyan kabulongan su impeksyon o COVID-19. Supman su kahkan ko pangenengken a myaaloy iran lagid o itlog, ahos ago saging na naba paka-aren sa kapaka saot ka sa virus. Ago su mga bulong a pkatoon sa walay a mapipikir a imbulong sa COVID-19 na knaba mapiya a paginumen ka mapakay a ba niyan mapakala su magegedam ka. Opama ka magegedam ka su mga toos a COVID-19, na omapakay na tawag ka sa medical expert na taruwangka rkeran su magegedam ka. Gongka sunoda su ptaroon eran a suwaan ka nago monitor angka a ginawangka lalayun.

Sa giyangkae a gawi-e na miyapanbag so tlo a muskila a miyanganug mismo siiko kibabaling ko ingud. So mga tao na di seran kasasagugudi ko kini-implementun ko titho a kapapadalum sa quarantine na aya kasasabuta eran na inubo giyangka-e a Metro Manila a Kumisoy seran sa Normal, Sa maguindanao na so mga tao roo na egera paka-ukit seran sa test na pakaliyo sa Positive na aya bulong ron na sie sa walay di kapamulungi so COVID-19. Giyangkae a bulletin na phumbugay sa sumbag a phukasagap a mga taro-taroon an mailay tunay kasuwa o mga tao.

RUMOR #2

Mapipikir ko Testing

Kadaklan ko mga taw na di khabaya oba ma-rapid test odi na swab test ka mapipikir iran a o check-un siran para ko COVID-19 na ptaroon dn a positive siran on.

Miyanga-anug a katharo a makapopoon ko di kambibityarae sii sa Maguindanao

S'MBAG IYAN

So kapaki-test na siyap ka so pud ka. Igira miyakapikir ka a maki-test na aya nga dn mambo kiyasiyapa ko mga pamilyangka ago ko pud ka ko ingud. Giya a World Health Organization na di iran di tharoon sa publiko a so virus na knaba niyan phupakaitowa so taw, na lagid tano mambo anan.

So kapaki-test para ko COVID-19 na pakawgop somiyap ko mga kangodaan ago palokloksan. Giyaya bo e okit o and a COVID-19 ka odi na so pud ka. O paki-test ka na knaba khilangkap odi na di khasiyap so health informations ka. So mga information (lagid o ngaran ka, ago so pud) ago so masosowa o kaplalawasan ka na di dn anan makaliyo ka sii bo anan ko mga health care providers para ko kapmbolongi iran rka.

Taman imanto na so Reverse Transcription Polymerase Chain Reaction (RT-PCR) e aya matutundo a okit para ko kapakatokawi ko COVID-19. Aya okit aya na sk kapkowa sa swab sample a poon ko ngirong ago bakrung. Importante aya poon sa giyaya a 'lo:

- Pakawgop sii ko kapkontrola ko virus
- Pukatundo ago pksibay so mga taw a ana COVID-19 iyan
- Mapakalubod iyan so contact tracing

RUMOR #3

Metro Manila kumiyasoy dun sa normal; Lanao Del Sur na mapapadalam sa titho a kaku-quarantine eran ko sabaad a di mangimbna sa COVID-19.

*“Sa Manila na so Local government eran na piyakakasoy eran so mga pagtao eran sa normal, aya piyakamumusa na giyangkae a ingud a Lanao Del Sur, na taman imanto na mapapadalam siran sa quarantine ka madakul pun a di mangimbna sa covid-19, apya miyapasad dun so sakit.”
Mama- 26-35 a edad.”*

Giya facebook post na miyakatimo sa 735 reactions, 181 comments, 214 shares sa da mamakapira gawi-epoon ko October 3 to October 6, Giya post na dinelet dun ogaid na mala a minibgay niyan a attensyon, giya mga taro-taroon eran na kapakay a mikalat sa ingud.

S'MBAG IYAN:

Metro Manila na miyakakasoy dun sa normal, imanto na mapapadalam siran sa General Community Quarantine (GCQ) inipoon ko June 1, kumisoy ko miyaka duwa ka pito gawi-e so titho a ka-quarantine siko kakhu-looki ko olan-olan a August, para ugupan so mga medical Frontliners ago para makalubat so kapagisug o Cases.

Siko Kapakapadalam eran sa GCQ na maito bu a di mamasayro, so mga pud a establsishment na open ogaid na adn a tamana iyan, social distancing, kasulot sa mask ago face shield sa madakul a tao na itataros dun taman imanto a gawi-e.

Lanao Del Sur na miyapadalam sa titho a quarantine siiko October 31 ka adn a mga sabap iyan, ining-gulalan oto ka para masiyap so mga ginawa naba para pakarugunan so mga ginawa. Giya BARMM na 23 bu a hospitals a ding-gulalan sa kapakaresponse eran ko COVID-19 a mga pasyente naba laged a giyangkae a Metro Manila a adun a 161 Hospitals eran sa kaphukala o cases, giya hospital na aya bu a kapakay a sumulud ron na sabu sa khumen a ibubugay eran a kadakul.

Egera oto a pino-pinu so mga hospitals na tanto a phundukawan so mga healthworkers tanu , oman-oras, ago pkatguwan tanu seran sa kaluk a mapakay a ka-khutransfere siran. So kapananggila na iphumbgay a mala ugop para mada so kisasamblay o COVID-19.

SIYAP ANGA SO MGA PUD KA. PAKI-TEST KA. DIKA PAG SELF MEDICATE. PANGINGISA KA KO MGA-ALAE SOWA SA KAPAMOLONG.

Da a karibatan ago karataan o pakipamolong ka para ko COVID-19, knaba nga matag pagogopan so ingud ka sii ko kaplindonga iyan ko virus ka pusiya-pun ka pn so mga phukababaya-an ka a taw. O ska odi na so pud ka na pakagdang sa pitibarangan a mga sintomas a kinanglan na ma-test para ko COVID-19, na kapiyaan niyo mag-contact so mga pud ko Barangay Health Emergency Response Teams (BHERTS) odi nantawag kano ko:

SIYAP ANGA SO MGA PUD KA. PAKI-TEST KA.

BANGSAMORO EMERGENCY HOTLINE NUMBERS

Globe: 09663018777
Smart: 09363395221

COTABATO SANITARIUM

064 429-0082

Amai Pakpak Medical Center Teleconsult:

Smart: 09991909488
Globe: 09955632722
Internal Medicine: 0927 480 8255
Pediatrics: 0927 382 2382
Ob-Gyne: 0927 480 7019
Surgery: 0961 418 4618
or 0967 315 1891